

Pünkösöd után X. vasárnap. Nagymisére.

Az alázatosságról

K.K.T. A mai evangélium szerint két ember ment föl a Jeruzsálemi templomba imádkozni, az egyik farizeus, a másik pedig vámos volt. A farizeus emelt fővel így imádkozott magában: „Hálát adok neked, Isten, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember, rabló, gonosz, házasságtörő, mint ez a vámos is. Hetenként kétszer böjtölök, tizedet adok mindenből amim van. A farizeus imádságában minden jó tulajdonságát felsorakoztatja, nincs abban semmi kivetni való. Becsületességéért, böjtöléséért és alamizsnálkodásáért dicséret illette volna. A vámos pedig hiába gondolkodott azon, hogy valami érdemeset, valami szép dicséretes dolgot tudjon felsorakoztatni Isten színe előtt, egész átgondolt életének értékelése egyetlen mondatban kifejezve ennyi: Istenem, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek. És mégis a legcsalatközhatatlanabb Bíró, Jézus Krisztus szájából halljuk az ítéletet: Bizony mondom nektek, ez megigazulva ment haza, amaz nem. Ítéletét meg is indokolja, megalázzák, aki pedig megalázza magát, fölmagasztalják.

K.K.T. Ha a farizeus és vámosról szóló evangélium nyomán ma a keresztény alázatról szeretnék néhány szót szólni, szomorú tényként kell leszögezni mindennek előtt, hogy kevés olyan lelki dolog van a világon, amelynek belső lényegét és értékét annyira félreismernék, mint az alázatosság. A világ modern gyermeke meg tud érteni egyet- mást a Krisztustól hirdetett örök szépségű és örök értékű tanításból. Megérti az alázatosságról szóló krisztusi tanítást, de nagyra becsülni, sőt gyakorolni, nem, arra már nem vállalkozik. Hogyan lehessen én alázatos – mondja az ember –, ha egész lelki világomnak, észbeli és fizikai tehetségemnek, fölényemnek tudatában vagyok? Tűrhetem-e télenül, ha valaki a becsületeembe gázol? Nézhetem-e nyugodtan, ölbe tett kezekkel, ha más foglalja el a napsütéses helyet, s nekem örökké az árnyék jut? Nem. A középkor szentjeinek alázatossága egyáltalán nem illik a modern emberhez. Óh, akik így vélekednek az alázatosságról, azok nagyon elfogultan, telve előítéletekkel vélekednek erről a Krisztus által meghirdetett erényről. Akik így vélekednek az alázatosságról, azok tényleg nem látják a fától az erdőt. Mert a keresztény alázatosság nem abban áll, hogy mindenkor, minden körülmények között feladjuk magunkat. Nem is abban, hogy a magunk erőit, tudásunkat, tehetségünket, testi és lelki értékeinket lebecsüljük..., hogy rabszolgák módjára hajlongjunk minden emberi tekintet előtt, mely parancsoló vagy éppen megfélemlíteni akaró szemekből felénk villámlik, hogy birkatürellemmel viseljük el minden arcunkra

mért csapást, becsületünk, jó hírnevünk, emberi méltóságunk sárbatiprását, hogy minden igazság szerint minket illető napsütéses helyet másoknak adjunk át. Nem! Az igazi alázatosság nagynak nevez mindent, ami valóban nagy, értéknek mindazt, ami valóban érték. A keresztény alázatosság nem követeli senkitől, hogy tekintetét szolgálja módon lesüsse, ha joga van az emberek között emelt fővel járni. De igenis megköveteli, hogy lesütött tekintettel járjon az, aki a maga hibájából, hitványságából elvesztette becsületét, jóhírnevét az emberek előtt. Nem követeli, hogy valakinek a becsületét kétségbe vonják, ha az valóban kiérdemelt becsület, nem követel lemondást ott, ahol a követelés a jog.

Miben áll a keresztény alázatosság? A lelkiismeret szelíd intésében, mely azt mondja neked: ember, légy szerény, ha magadról kell ítéletet mondanod, és légy szerény, ha mások ítéletét, dicséretét kell hallanod.

Az alázatosság a hálás elismerés erénye azokkal szemben, akiknek köszönheted, hogy létezel, és léteznek benned tehetségek, testi- lelki értékek. Világba indulásunk, földi létezésünk kapujánál ott van mindjárt két csodás hangzású név, amelyekről csak a legnagyobb tisztelet és alázat hangján szabad beszélnünk: az édesapa és édesanya neve. Aztán ott vannak gyermekkorunk, későbbi ifjú korunk nevelői, vannak jótévőink, akik az életünk váltságos pillanataiban, útvesztőiben akkor nyúltak hónunk alá, amikor legnagyobb szükség volt. Lehet, hogy az egyiktől többet, a másiktól kevesebbet kaptunk, azonban mindegyiktől kaptunk valamit. Mindezt hálás szívvel beismerni, az alázatos keresztény lelkület követelménye.

Legvégső fokon pedig ott van az a nagy Valaki, aki szemmel láthatóan ugyan legkevésbé, a valóságban azonban mindennél hatalmasabban segített bennünket, az Úristen. Ha az Isten beszélni akarna az alázatosságról, ó, de sokat tudna nekünk mondani. Rámutatna homlokunkra, és azt mondhatná: E mögött a vékony fal mögött egy bonyolult szerkezet van, amelynek helyes vagy helytelen működésétől függ lelkünk világossága vagy sötétsége. Nincs-e okod alázattal gondolni rám? Vagy rátehetné mindenható ujjait szemeidre és füleidre, és mondhatná: Ezek finom, csodálatos szerkezetű szervek, melyekkel a lelked, belső világod dolgozik, s ha zavartalanul működik, nincs-e okod alázattal gondolni rám? Vagy ha Isten szívedre tenné a kezét, és megkérdezné: Mondd csak, megérdemelted-e, hogy a szíved mindig oly zavartalanul működhessék, mint ahogyan működött? Nem akadhatott volna el benned ez a csodálatos óraszerkezet? És mondd meg, ember, mindig megérdemelted, hogy a szíved doboghasson? Nem voltak-e szívednek olyan cselekedetei, titkos árulásai, amikor urának, és első alkotójának a szolgálatot megtagadta? S ha az Úristen föltenné ezeket a kérdéseket, te pedig a büntudattól elpirulva, suttogó ajakkal csak annyit rebegnél,

amennyit a mai evangélium vámosa: Uram, légy irgalmas nekem, szegény bűnösnek, ha szíved tudna így beszélni, valóban alázatos szív volna.

Az ember megmaradhat alázatosnak, s ha meg is kell maradjon annak a tudomány és technika bámulatos fejlődése mellett is. Mert el kell ismernie, hogy a természetben igen sok olyan elemi erő érvényesül amelyekkel szemben a mi fogalmaink teljesen tehetetlenek. Szédületes sebességgel száguldó hajóóriások, repülő, vonatok szerencsétlenül járt utasai utolsó halálhörgésükben, mintha azt kiáltanák: Ember, te légy mégis alázatos. A villanyáramot acéldróton továbbítjuk egyik világrészből a másikba, mely a roppant távolságban pillanatok alatt kicseréli az emberi szót, de amikor egyetlen villámszíkra a sötét felhőből valakit földre sújtva tovaröppen, hogy egyebütt is elvégezze szolgálatát, olyankor érezzük meg lelkünkben a felvillanó szót: Ember, te azért légy alázatos.

Emberi dicsőség el nem ragadhat bennünket, ha meggondoljuk, hogy az idő eljár minden, és mindenki felett. Rendjeleket és kitüntetések szoktak a koporsó előtt vinni, de csak a sírig, mert aki a sírban fekszik, nem visel a mellén semmi kitüntetést, csak a halotti inget. Nagy emberek temetésén a szokásos gyászbeszédekben unos-untalan emlegetik, hogy a megboldogult szinte pótolhatatlan veszteséget jelent. S ha aztán helyébe megérkezik az új, a másik, az üdvözlő beszédben azt szokták mondani, hogy ezt a pozíciót, ezt az állást egyedül csak ő képes betölteni. Íme, úgy tűnik fel, és így múlik el a világ minden dicsőssége.

Példái az alázatosságnak: Az Úr Jézus, aki világra jövetelkor ezzel kezdte földi életét. Megalázta önmagát. Szent Pál: Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok.

Ampére: „Ó Granam mily nagy az Isten, és a mi tudásunk semmi!”

A mai vasárnap a farizeusról és vámosról szóló evangéliumi példabeszéd nyomán könyörgésünk az legyen: Istenem, legyen belőlem bármilyen földi nagyság, híresség, dicsérjenek bármiképpen az emberek, mondjanak bölcsnek, nagynak, szépnek, de te légy irgalmas hozzám, szegény bűnöshöz. Ámen.

Kőröstarján, 1966. augusztus 7.

Tóttelek, 1980. november 9.